

“यदाह धात्र्या प्रथमोदितं वचो
 ययौ तदीयामवलम्ब्य चाङ्गुलीं ।
 अभूच्च नम्रः प्रणिपातशिञ्जया
 पितुर्मुदं तेन ततान सोऽर्भकः” ॥

एषाञ्च रसानां परस्परविरोधमाह ।

(२४२) आद्यः करुणबीभत्सरौद्रवीरभयानकैः ॥
 भयानकेन करुणेनापि हास्यो विरोधभाक् ।
 करुणो हास्यशृङ्गाररसाभ्यामपि तादृशः ॥
 रौद्रस्तु हास्यशृङ्गारभयानकरसैरपि ।
 भयानकेन शान्तेन तथा वीररसः स्मृतः ॥
 शृङ्गारवीररौद्राख्यहास्यशान्तैर्भयानकः ।
 शान्तस्तु वीरशृङ्गाररौद्रहास्यभयानकैः ॥
 शृङ्गारेण तु बीभत्स इत्याख्याता विरोधिता ।

आद्यः शृङ्गारः । एषाञ्च समावेशप्रकारा वक्ष्यन्ते ।

(२४३) कुतोऽपि कारणात् कापि स्थिरतामुपयन्नपि ॥
 उन्मादादिर्नतु स्थायी पात्रेन स्थैर्यमेति यत् ।

यथा । विक्रमोर्व्वशां चतुर्थेऽङ्के पुरुषरवस उन्मादः ।

(२४४) रसभावौ तदाभासौ भावस्य प्रथमोदयौ ॥
 सन्धिः शबलता चेति सर्व्वेऽपि रसनाद्रसाः ।